

Ret til at afhænde dem, og den fæstleddige Bondegaard kan han afhænde accurat med de samme Rettigheder, hvormed en Selveierbonde kan afhænde sin Bondegaard; thi Fæstetvangen hviler paa dem begge.

Raben: En meget æret Rigsdagsmand har lagt Andet i de Par Ord, jeg tog mig den Frihed at sige før, end jeg kan finde deri; men jeg vil ikke trætte det ærede Thing med nogenformhelst Polemik over, hvad man (man være mere eller mindre skarpsindig), kan imorgen eller overmorgen læse i Rigsdagstidenden. Ligesaaltd vil jeg indlade mig paa at følge den ærede Taler paa hans belgiffte Rejse for at søge at godtgjøre, hvad jeg aldrig har paa- staaet, og som jeg altsaa ligesaaltd kan bevise, som han kan. aodbevise det. Jeg vil haabe for den ærede Rigsdagsmands egen Skyld, at jeg har ført feil, naar det forekommer mig, at han sagde, at jeg paa den Maade, jeg omtalte, ikke kunde gjøre noget Godt. Jeg vil spørge den ærede Rigsdagsmand, om han har sagt det? (En Stemme: Ja!). I dette Tilfælde gjør det mig altsaa ondt for den ærede Rigsdagsmand; thi Sligt skal han ikke sige, det kan han ikke sige, det bør han ikke sige. Enhver fremmer det Gode efter sin Stilling og efter det, han troer der er Ret, og den ærede Rigsdagsmand bør ikke satte sin egen Mening saa høit som det, der ene er det Rette, og der alene kan fremme det Gode. Naaget jeg virkelig risicerer, at den ærede Rigsdagsmand finder endnu nogen Modsigelse hos mig, saa maa jeg bemærke, at, naar jeg før ønskede, at den Tid vil komme her i Landet, at enhver Mand fik ubunden Frihed til at skatte og valte med sin Eiendom paa lovlig Maade, saa var det kun under den Forudsætning at Staten altid kunde være sikker paa at faae sine Skatter, og hvad der ellers maatte tilkomme den. Dette siger jeg med Hensyn til, hvad den ærede Indenrigsminister angaaende i et Offentliges Ret med Hensyn til Skatterne for et Dieblif siden yttrede.

R. Scholer: Det er med Hensyn til Udtalelsen af den ærede Rigsdagsmand for Ribe- benhavns Amts 2det District (Raben), jeg begjærede Ordet, idet han nemlig yttrede, at det var især Udskyningen, man havde at befrygte.

Deri maa jeg nemlig være af en modsat Anskuelse; thi, naar man seer hen til Lovforslagets § 6, hvor der er bestemt, at Hovedparcellen altid skal beholde 2 Tdr. Hartkorn, troer jeg vissefelig ikke, man har noget at befrygte af Udskyningen. Det er derimod af megen stor Vigtighed, at man har Ret til at udskyffe, saa at der kan fremstaae Byggepladser, hvorved der aabnes Udvej for Familier til at opføre Huse. Forsaavidt derimod angaaer den sidste Uttring i hans Foredrag, er jeg ganske enig med ham, da ogsaa jeg troer, at der med Hensyn til Bestemmelsen af Hovedparcellens Størrelse maa tages Hensyn til Arealet, efter som der er en saa stor Forskjellighed mellem Landets forskjellige Egne. Medens det nemlig vil paa Derne og i det østlige Jylland kunne være hensigtsmæssigt, at Hovedparcellerne ikke bleve mindre end to Tønder Hartkorn, kunde der derimod i Jyllands vestlige Egne findes Hovedparceller, som bleve store nok med Mindre end 2 Tdr. Hartkorn. Derimod troer jeg, at der paa det Trin, vi nu staae, navnlig saalænge Fæstegodset endnu ikke er overgaaet til Selveiendom, er mere Fare forbunden med Lovudkastets Bestemmelser med Hensyn til den foreslaaede Sammenlægning indtil 20 Tdr. Hartkorn. Forsaavidt Loven skulde kunne være hensigtsmæssig med en saadan Bestemmelse, troer jeg, at i alt Fald Fæstegodset maatte undtages fra denne Regel, og at Fæstetvangen maatte veeblive at hvile paa Fæstegaardene, indtil Forholdene saaledes have ordnet sig, at der ingen Fare kan være at befrygte. Netop i Overgangsperioden vilde der være megen Fare forbunden med hiin Bestemmelse; thi netop paa Fæstegodset vil Sammenlægningen i denne Periode gribe meget vidt om sig; der vil fremstaae mange saadanne sammenlagte Gaarde, og derved ville mange Fæstefamilier blive fortrængte fra Bestidelserne.

R. Scholer: Jeg maa tilstaae, at jeg ogsaa har Betænkelse med Hensyn til denne Sammenlægning af Fæstegods; men jeg troer, at man gjør den ærede Indenrigsminister Uret, naar man mener, at han her har villet give Godseierne en større Frihed, idet man overseer, at en kongelig Resolution af 5te Juli 1815 har ophævet det tidligere, efter min Ans-